

PARIURILE PE COMPETIȚII SPORTIVE ÎNTRE REGLEMENTAREA ACTUALĂ NAȚIONALĂ ȘI REALITATE

SPORTS BETTING EVENTS BETWEEN THE CURRENT NATIONAL REGULATION AND REALITY

CZU: 351.762

Dumitru BURDUJA¹,
Universitatea de Stat din Moldova

REZUMAT. În conținutul acestui articol se pune în discuție esența pariurilor pe competiții sportive prin prisma reglementărilor naționale din diferite ramuri de drept autohtone, precum și problemele și omisiunile ce vizează acest subiect. Acest tip de activitate trebuie reglementat minuțios, chiar dacă legiuitorul include pariurile pe competiții sportive în categoria jocurilor de noroc cu risc social scăzut, iar orice omisiune poate servi drept cale viguroasă pentru îmbogățire din partea caselor de pariuri.

Cuvinte-cheie: pariuri, joc de noroc, reglementări naționale, risc social.

ABSTRACT. In the content of this article, the essence of sports betting events is discussed through the prism of national regulations from different local branches of law, as well as the problems and omissions related to this topic. This type of activity must be thoroughly regulated, even if the legislator includes sports betting events in the category of gambling with low social risk, and any omission can serve as a vigorous way for bookmakers to get rich.

Keywords: bets, gambling, national regulations, social risk.

În era tehnologiilor inovaționale, când este nevoie doar de un dispozitiv cu conexiune la internet și o aplicație a caselor de pariuri pentru a pune un pariu, jocurile de noroc se dezvoltă foarte rapid, atrăgând tot mai mulți oameni prin faptul că bookmakerii promovează ideea unui câștig mare și fără eforturi considerabile. În acest sens, este nevoie de o reglementare legală a acestei activități, întrucât lipsa reglementărilor ar facilita partea întunecată a pariurilor- înșelăciunea caselor de pariuri prin modificarea coeficienților în timpul desfășurării evenimentelor sportive în defavoarea clienților și în favoarea proprie, închiderea conturilor persoanelor care au reușit să obțină frecvent câștiguri mari de la casele de pariuri, evaziunea fiscală sau chiar până la finanțarea unor activități ilegale. Cu ajutorul metodei sistemice, logice și comparative, urmează a fi elucidat în continuare domeniul pariurilor pe competiții sportive.

Conform dicționarului explicativ român, pariul reprezintă o convenție prin care fiecare dintre persoanele care susțin lucruri contrare într-o dispută se obligă să ofere o compensație materială celui care se va dovedi că are dreptate. În legea nr. 291 din 16-12-2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc, pariul/ pariul pentru competițiile/evenimentele sportive reprezintă acel joc de noroc desfășurat între organizator și jucător sau între jucători, în care sînt folosite rezultatele unor competiții/evenimente sportive ce se vor produce fără implicarea organizatorului, cu condiția ca rezultatele pe care se pariază să nu fie determinate pur aleatoriu. Conform legii supra menționate, pariurile pe evenimente sportive reprezintă o subcategorie din jocuri de noroc cu risc social scăzut (Legea nr. 291 din 16.12.2016, Art. 6 alin. (2) lit. b)).

Este important de reliefat și faptul că legea supra menționată oferă o listă a jocurilor de noroc care nu corespund cerințelor acelei lege și astfel sunt interzise, printre care se numără și pariurile încheiate pe rezultatele unor concursuri clandestine (Legea nr. 291 din 16.12.2016, art. 6 alin. (4) lit. a)) și jocurile de tip pariu, indiferent de forma de organizare și mijloacele de joc utilizate, care

¹ Dumitru BURDUJA, ORCID ID: 0009-0001-8676-206X, Universitatea de Stat din Moldova, dumitru.burduja@mail.ru

folosesc ca suport (obiect) de joc rezultatele loteriilor, indiferent de modul în care se organizează aceste jocuri și în care participanții au posibilitatea să indice (pronosticheze) rezultatele acestor evenimente (Legea nr. 291 din 16.12.2016, art. 6 alin. (4) lit. c)).

Legiuitorul a instituit regula generală prin care la jocurile de noroc să fie admise persoanele care au împlinit vârsta de 21 de ani, fiind o obligație a organizatorului de jocuri, cu excepția loteriilor și a pariurilor (Legea nr. 291 din 16.12.2016, art. 12 alin. (2) lit. j)). Însă, art. 46 alin. (2) lit. a) din aceeași lege consfințește că la pariere nu se admit persoanele care față de care angajatul organizatorului de pariuri la agenții de pariuri și totalizatoare are îndoieli cu privire la atingerea de către acestea a vârstei de 18 de ani și dacă persoanele respective nu au prezentat angajatului respectiv pentru familiarizare actul de identitate care conține informații cu privire la vârsta lor. Îndeosebi, unul din obiective fundamentale ale activității de monitorizare reprezintă protecția minorilor și prevenirea accesului acestora, în cazurile cerute de lege, la jocurile de noroc desfășurate prin intermediul rețelelor de comunicații electronice. Aceste reglementări confirmă intrinsec că vârsta minima necesară pentru a putea paria pentru competiții sportive este de 18 ani. Problema este că la pariurile efectuate online, vârsta jucătorilor, la început, nu putea fi niciodată controlată, fapt ce sporea interesul deosebit al minorilor de a paria pe meciuri de fotbal, basketball, tenis de câmp și alte genuri de sport. Cu timpul, casele de pariuri au instituit acest control de **autentificare**, prin care cel care dorea să faciliteze de pariuri, trebuia prin actele sale să demonstreze vârsta sa, ceea ce este iminent chiar salutar. Cu această autentificare se ocupă direcții întregi, pentru că sistemele automatizate (așa numiții boți) puteau fi duse în eroare printr-o simplă manipulare de retușare prin photoshop.

În Republica Moldova activitatea de organizare și desfășurare a pariurilor pentru competițiile/ evenimentele sportive constituie monopol de stat și este realizată de Loteria Națională a Moldovei (Legea nr. 291 din 16.12.2016, art. 43 alin. (1)). Până nu demult, legislația însă interzicea desfășurarea acestor activități. În rezultatul concursului public de selectare a partenerilor privați pentru implementarea proiectului de parteneriat public-privat ”Serviciile din domeniile ce constituie monopol de stat, gestionate de S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, anunțat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 20 octombrie 2017 (nr. 364 – 370), la 23 aprilie 2018 au fost semnate contractele de parteneriat public-privat: Parteneriatul public-privat pentru dezvoltarea activităților Loteriei Naționale a Moldovei din sectorul loteriilor și pariurilor la competițiile/ evenimentele sportive, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice” cu Compania NGM SPC Limited (din numele Asocierii operatorilor economici New Games AD, National Lottery AD și NGM SPC Limited) – în calitate de partener privat, S.R.L. “NGM Company” – în calitate de partener în cadrul parteneriatului public-privat, Agenția Proprietății Publice – în calitate de partener public și S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – în calitate de partener în cadrul parteneriatului public-privat (<https://app.gov.md/comunicat-privind-actiunile-intreprinse-in-vederea-implementarii-proiectului-ppp-serviciile-din-domeniile-ce-constituie-monopol-de-stat-gestionate-de-sa-loteria-nationala-a-moldovei-3-1473>). Loteria Națională a Bulgariei, care operează marca 7777.bg, a câștigat licitația lansată de Agenția Proprietății Publice din Moldova pentru un contract de 15 ani. Grupul Kambi cu sediul în Malta, dar controlat de un milionar din Suedia a semnat un acord cu Loteria Națională a Bulgariei privind desfășurarea afacerilor cu pariuri sportive pe piața Republicii Moldova.

Există totuși o problemă cu pariurile care se fac online. Deși doar Loteria Națională a Moldovei este în drept să desfășoare activitatea de organizator de pariuri pe evenimente sportive pe teritoriul Republicii Moldova, însă este un mare ”nu”: jucătorii pot fi beneficiari și de serviciile altor case de pariuri din străinătate care pot fi accesate online, fie că sunt site-uri web ale caselor de pariuri din Marea Britanie sau din Federația Rusă, etc. Cu acest fenomen este foarte greu de luptat, chiar mai mult practic imposibil. Nici blocarea de către providerii de internet a acestor site-uri web ale caselor de pariuri din străinătate nu va ajuta, căci cu ajutorul unor manipulații ale serverelor DNS sau prin VPN ușor pot fi evitate aceste restricții, iar Loteria Națională a Moldovei și prin urmare, în caznaua statului nu vor ajunge sume considerabile de bani de la jucătorii care au pariat.

Legiuitorul a clasificat pariurile pentru competiții sportive în 2 categorii (Legea nr. 291 din 16.12.2016 Art. 43 alin. (2)):

- **pariurile mutuale** (totalizator), în cadrul cărora câștigul se distribuie jucătorilor, proporțional cu numărul variantelor câștigătoare deținute de fiecare dintre aceștia, organizatorul fiind implicat doar în procesul de colectare a mizelor și de distribuire a câștigurilor potrivit regulilor de desfășurare a pariului. Câștigul, în cazul pariului mutual, depinde de volumul total al mizelor, precum și de numărul jucătorilor câștigători;

- **pariurile în cotă fixă** (bookmaker), în cadrul cărora organizatorul este cel ce stabilește, pe baza unor criterii proprii, și aduce la cunoștința jucătorilor cotele de multiplicare a mizei în cazul în care variantele jucate sînt declarate câștigătoare în conformitate cu regulile de desfășurare a pariului.

Jucătorii dispun de o protecție legală față de unele abuzuri din partea organizatorilor de pariuri, astfel organizatorului i se interzice orice reținere a oricărui comision din câștig, cu excepția impozitelor (Legea nr. 291 din 16.12.2016 Art. 43 alin. (4)).

Locurile de primire a mizelor trebuie să fie dotate cu mijloacele de joc auxiliare folosite la organizarea și desfășurarea pariurilor, care constituie dispozitive electronice cu ajutorul cărora sînt primite mizele. Mijloacele de joc auxiliare folosite pentru primirea mizelor trebuie să fie dotate cu dispozitive tehnice pentru a fi conectate la sistemul de monitorizare on-line de stat. Aceste dispozitive electronice trebuie să corespundă prevederilor actelor normative, aprobate de către Guvern, cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar, să fie dotate cu program informatic pentru înregistrarea mizelor la competițiile/evenimentele sportive și să fie conectate la sistemul informatic central al organizatorului aflat pe teritoriul Republicii Moldova. Aceste terminale îndeplinesc și funcția mașinii de casă și control, iar folosirea altor mașini de casă și control nu este necesară și obligatorie (Legea nr. 291 din 16.12.2016 Art. 43 alin. (6)). Astfel, este instituit un control riguros asupra activității financiare a Loteriei Naționale a Moldovei, pentru ca să figureze toate mizele în baza de date, astfel să existe o evidență reală, ci nu una fantomă asupra numărului și valoarea mizelor care au fost depuse de către jucători.

Bunăoară, Codul Civil la art. 1963 reglementează valabilitatea contractului de joc și pariu, care se referă la exercițiile și jocurile licite care cer îndemnări sau exerciții fizice numai din partea participanților, cu excepția cazurilor cînd sumele în joc sînt excesive în raport cu circumstanțele, precum și cu starea și facultățile părților. Legiuitorul a dispus că pariu va fi perfect valabil doar cînd cei care au pariat vor depune tot efortul pentru a câștiga acel pariu și de a ajunge la rezultatul scontat. Însă în cadrul pariurilor pentru competiții sportive, persoanele care au pariat nu pot nicidecum influența rezultatul final al meciurilor de fotbal, baschet, volei sau alt tip de sport sau alt criteriu care reprezintă un criteriu pus de bookmaker pentru pariu ca numărul de goluri marcate, numărul de cornere ș.a. Acele persoane nu pot influența, deoarece federațiile și asociațiile sportive luptă cu asemenea fenomen, numit trucarea meciurilor. Dacă se va depista că o persoană care poate influența rezultatul final al unui meci a pus un pariu pe acel meci, atunci meciul va fi considerat unul trucat, iar echipa și persoana respectivă vor fi sancționați, concluzie creionată de art. 46 alin. (1) lit. b) și c).

Mai mult ca atât, legiuitorul a instituit un mecanism prin care persoana care conform legii i se interzice sau nu este admisă la pariuri totuși a pariat, atunci pariul este nul. În această situație, organizatorul nu achită persoanei respective câștigul obținut din pariu, iar dacă totuși a făcut-o, organizatorul poate cere înapoi suma de bani de la câștigător, însă este obligat să întoarcă miza (Legea nr. 291 din 16.12.2016 art. 46 alin. (3)) câștigătorului în ambele situații. Într-un asemenea mod, organizatorii nu se vor îmbogăți nejustificat pe seama jucătorilor și nu vor putea abuza de poziția lor în coraport cu ei. Există totuși o problemă, accentuată de sintagma din art. 46 alin. (3), și anume „...deduce cheltuielile legate de returnarea mizei acestei persoane.” Hotărârea de Guvern nr. 1320 din 7 decembrie 2016 (<https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=902-e2341-5cc9-4321-b1b6-4b95adb83d59>) pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege cu privire la organizare și desfășurarea jocurilor de noroc ridică problema interpretării acestei sintagme. Astfel

este constatat că nu este clar la care cheltuieli legate de returnarea mizei se face referire, fiind necesară specificarea exactă a cheltuielilor pentru a evita eventualele abuzuri în acest sens. Prin urmare, pariul și pariul pentru competiții sportive comportă o relație de întreg- parte, ultima opțiune făcând parte din pariul ca o generalitate absolute de situații care pot servi ca motiv de a paria.

În lumina celor abordate anterior, este nevoie de a fi elucidate și aspecte de drept fiscal ale pariurilor pentru competiții sportive, reieșind din natura pecuniară a câștigurilor la asemenea pariuri. Bineînțeles, Codul Fiscal prevede la art. 20 lit. p¹) că câștigurile de la loterii și/sau pariuri sportive în partea în care valoarea fiecărui câștig nu depășește 1% din scutirea personală stabilită la art.33 alin.(1) reprezintă o sursă de venit neimpozabilă. Art. 33 alin. (1) stabilește o scutire personală de 27 de mii lei pe an. Prin efectuarea unui simplu calcul matematic, 1% din 27 de mii constituie 270, prin urmare, dacă jucătorul obține dintr-o miză depusă un câștig mai mare de 270 de lei, atunci el este impozitat cu 18% din acest câștig (Codul Fiscal al Republicii Moldova Art. 90¹ alin. (3³)).

Drept concluzie, fără îndoială, reglementările curente acoperă preponderent câmpul de organizare și desfășurare a jocurilor de noroc, dar mai special ce ține de tema acestei lucrări, adică pariurile pentru evenimentele sportive. În cadrul analizei cadrului normativ autohton au fost identificate câteva lacune considerabile care au fost scoase în evidență anterior și n-ar fi rău deloc dacă aceste deficiențe vor fi înlăturate pe viitor.

Referințe:

1. Legea nr. 291 din 16.12.2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc.
2. Codul Fiscal al Republicii Moldova.
3. Comunicat al Agenției Proprietății Publice privind acțiunile întreprinse în vederea implementării proiectului PPP ”Serviciile din domeniile ce constituie monopol de stat gestionate de S.A. ”Loteria Națională a Moldovei”, accesat pe linkul <https://app.gov.md/comunicat-privind-actiunile-intreprinse-in-vederea-implementarii-proiectului-ppp-serviciile-din-domeniile-ce-constituie-monopol-de-stat-gestionate-de-sa-loteria-nationala-a-moldovei-3-1473>
4. Codul Civil al Republicii Moldova.
5. Hotărârea Guvernului nr. 1320 din 07.12.2016 pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc, accesat pe link-ul <https://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=902e2341-5cc9-4321-b1b6-4b95adb83d59> .